

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 33/2014-94

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2015 v pléne zloženom z predsedu Milana Lalíka a zo sudcov Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza (sudca spravodajca) a Rudolfa Tkáčika o sťažnostiach [REDACTED], [REDACTED] a 726 oprávnených voličov mesta Šaštín-Stráže, zastúpených advokátom JUDr. Štefanom Kseňákom, Park Angelinum 4, Košice, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora mesta Šaštín-Stráže konaných 15. novembra 2014, za účasti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkami Mgr. Máriou Jurickou, Mickiewiczova 6, Bratislava, a JUDr. Editou Lehockou, Štúrova 1267, Šaštín-Stráže, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a sťažnosť 726 oprávnených voličov mesta Šaštín-Stráže **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2014 faxom a 26. novembra 2014 osobne doručená sťažnosť (sp. zn. Rvp 15538/2014) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“, všetci spolu len „sťažovatelia“), zastúpeného advokátom JUDr. Štefanom Kseňákom, Park Angelinum 4, Košice, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora mesta Šaštín-Stráže (ďalej aj „mesto“) konaných 15. novembra 2014.

Zo sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 15538/2014 a zo zápisnice mestskej volebnej komisie o celkovom výsledku volieb primátora mesta konaných 15. novembra 2014, ktorá tvorí prílohu k sťažnosti, vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade kandidoval na post primátora mesta pod poradovým č. 5 ako kandidát politickej strany SMER – SD, pričom z celkového počtu 2 213 platne odovzdaných hlasov získal 884 platných hlasov, čo predstavuje 39,94 % z celkového počtu platne odovzdaných hlasov. Víťaz volieb na post primátora mesta [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“), ktorý bol nezávislým kandidátom, získal v uvedených voľbách celkovo 1 043 platných hlasov, teda o 159 hlasov viac ako sťažovateľ v 1. rade.

Sťažovateľ v 1. rade sťažnosťou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta konaných 15. novembra 2014 z týchto dôvodov:

1. Kupovanie hlasov

Pred voľbami, ako aj počas volieb na funkciu primátora mesta malo podľa sťažovateľa v 1. rade dôjsť k tzv. kupovaniu hlasov. Na účely preukázania tohto tvrdenia sťažovateľ v 1. rade navrhuje vypočítať ním označených svedkov.

2. Porušovanie tajnosti hlasovania

K tomuto dôvodu, ktorý má mať za následok neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta, sťažovateľ v 1. rade v sťažnosti uvádza:

„Počas volieb pani [REDAKOVANÉ] navádzala voličov vo volebnej miestnosti, a to pri urne, aby volili č. 6. Pani [REDAKOVANÉ] tam bola s celou rodinou. Pani [REDAKOVANÉ] v budove volebného okrsku č. 2 a 3 utvrdzovala niektorých voličov, že majú krúžkovať č. 6.“
Na účely preukázania tejto námietky sťažovateľ v 1. rade navrhuje výsluch [REDAKOVANÉ].

3. Porušovanie volebného moratória

Podľa sťažovateľa v 1. rade došlo pri voľbách primátora mesta k volebnej agitácii v blízkosti volebnej miestnosti v čase volieb a tiež aj k iným formám porušovania volebného moratória, k čomu v sťažnosti uvádza:

«3.1. Na mestskú volebnú komisiu v Šaštíne - Strážach oznámila dňa 15. 11. 2014 sl. [REDAKOVANÉ], že bola svedkom, ako neďaleko budovy, kde sídli okrsková volebná komisia č. 1, že dochádzalo k ovplyvňovaniu voliča, aby tento volil č. 6.

3.2. Na mestskú volebnú komisiu v Šaštíne - Strážach sa dostavila dňa 15. 11. 2014 pani [REDAKOVANÉ], ktorá oznámila, že má vedomosť o tom, že od ranných hodín stojí nepretržite auto ŠPZ: [REDAKOVANÉ] v blízkosti budovy Základnej školy [REDAKOVANÉ], kde sídli okrsková volebná komisia č. 1, a osoby sediace v predmetnom aute ovplyvňovali voličov a navádzali ich, aby nevolili za primátora mesta [REDAKOVANÉ].

3.3. O porušení volebného moratória svedčí aj „Podnet na preskúmanie porušenia volebného moratória podľa zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov - žiadosť o zaujatie stanoviska“.

4. K porušovaniu slobody volieb na post primátora mesta podľa sťažovateľa v 1. rade došlo tým, že „4.1. Pred volebnými miestnosťami volebných okrskov č. 2 a č. 3, ktoré boli v jednej budove od 7.00 hod do 20.00 hod dňa 15. 11. 2014 sa zdržiavali osoby z volebného tímu [REDAKOVANÉ] a to p. [REDAKOVANÉ] a p. [REDAKOVANÉ]. Pán [REDAKOVANÉ] mal auto značky Mercedes..., v ktorom bola umiestnená kamera nasmerovaná na vchod volebných okrskov č. 2 a č. 3.

Dôkazy: kamerovým záznamom z priemyselnej kamery mesta Šaštín - Stráže výsluchom svedka: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

4.2. Pred volebnou miestnosťou okrsku č. 1 sa od 07.00 hod do 19.45 hod nachádzali 2 osoby z volebného tímu [REDAKOVANÉ] pani [REDAKOVANÉ] a p. [REDAKOVANÉ]. Uvedené osoby ovplyvňovali osoby tým, aby ma nevolili. Ďalej člen volebnej

komisie okrsku č. 2 - [REDAKOVANÉ] používal mobilný telefón, aby zohnali voličov, že ich je ešte pre [REDAKOVANÉ] málo. Toto malo byť v odpoľudňajších hodinách. Na používanie mobilného telefónu ho upozornila predsedníčka volebnej komisie p. [REDAKOVANÉ], aby ho nepoužíval a neposielal sms.

Dôkaz: výsluchom predsedníčky Okrskovej volebnej komisie č. 2 [REDAKOVANÉ] z adresy [REDAKOVANÉ] výsluchom svedkov uvedených v zozname za bodom 4.3.

4.3. Podľa mojej informácie rodine [REDAKOVANÉ] zaviezli veľké množstvo jaterníc, pričom im údajne ponúkali 5,- Eur za hlas. Rodina [REDAKOVANÉ] na to reagovala tak, že 5,- Eur je málo a vypýtali si 20,- Eur za hlas. Toto potvrdil [REDAKOVANÉ] pred svedkami na dvore mestského úradu. Poslanec mestského zastupiteľstva v Šaštíne-Strážach pán [REDAKOVANÉ] priniesol do týchto rodín písacie perá pre deti s vysvetlením, že každé pero píše inak a oni si zistia všetkých ako volili (či volili [REDAKOVANÉ]). Existuje podozrenie, že pán [REDAKOVANÉ] od kandidátky na primátora pod poradovým číslom 1 pýtal vyššiu sumu peňazí ako mu sľúbil p. [REDAKOVANÉ] a p. [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] v deň volieb rodine [REDAKOVANÉ] a spol. priniesol plné tašky čokolád značky Milka, aby nezabudli, koho majú voliť. Ak sa tieto podozrenia potvrdia, pôjde o mimoriadne závažné porušenie pravidiel volebnej súťaže.»

K porušovaniu pravidiel volebnej kampane, ovplyvňovaniu voličov a porušovaniu slobody hlasovania sťažovateľ v 1. rade v sťažnosti ďalej uvádza:

«Porušenie moratória počas mojej volebnej kampane malo nepochybne negatívny vplyv na efektivitu mojej volebnej kampane.

Agitácia osôb v blízkosti volebnej miestnosti, ktoré navádzali voličov, aby ma títo nevolili, mohlo výrazne ovplyvniť nielen tých, ktorí sa volieb zúčastnili, ale aj osoby, ktoré sa napokon rozhodli nevoliť. Ide o zřejmé porušenie volebného moratória. Toto porušenie volebného moratória už hraničí s tzv. volebnou agitáciou, to značí, že intenzita porušenia je vysoká.

Pokiaľ zákonodarca ponechal v právnej úprave týkajúcej sa volebného zákonodarstva inštitút volebného moratória, tak na jeho dodržiavanie treba trvať

so zvýšeným dôrazom. Podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky je „Volebné právo je všeobecné, rovné, priame a vykonáva sa tajným hlasovaním.“

Ovplyvňovanie voličov priamo pri vo volebnej miestnosti je aj porušením tajnosti hlasovania. Mimoriadne závažným porušením je umiestnenie osobného motorového vozidla s kamerou, ktorá bola nasmerovaná na volebnú miestnosť. Niečo také nemožno tolerovať. Sloboda hlasovania spočíva aj v tom, že s výnimkou evidencie vedenej volebnou komisiou si nikto nebude vyhotovovať záznamy o tom, kto išiel voliť. Takéto metódy v demokratickom a právnom štáte sú jednoznačne neprípustné.

Nevedno, čo bolo dôvodom na umiestnenie motorového vozidla s kamerou nasmerovanou na budovu, v ktorej sa nachádzali volebné miestnosti. V predmetnom čase do budovy vchádzali a z nej vychádzali voliči. Je otázne k čomu môže slúžiť takáto dokumentačná aktivita.

V tomto prípade sa jedná o tak závažné porušenia volebného zákona, ktoré už spochybňujú výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvolávajú zásadnú pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Poukazujeme aj na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 1/2011-81 z 9. marca 2011, kde ústavný súd vzal do úvahy aj ovplyvňovanie voličov „Vieš ako máš voliť?“. Porušenie volebnej súťaže v tomto prípade dosiahlo intenzitu nielen nezákonnosti, ale prerástlo aj do neústavnosti. V týchto voľbách tak došlo aj k porušeniu práva sťažovateľa za rovnakých podmienok sa uchádzať o zvolenie za primátora mesta Šaštín - Stráže, teda práva zaručeného čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ v 1. rade domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Voľby primátora mesta Šaštín-Stráže konané 15. novembra 2014 vyhlasuje za neplatné.“

Ústavnému súdu bola 25. novembra 2014 telefaxom a 26. novembra 2014 aj osobne doručená sťažnosť (vedená pod sp. zn. Rvp 15539/2014) 726 oprávnených voličov (ďalej len „sťažovatelia v 2. rade“, všetci spolu len „sťažovatelia“), ktorých menný zoznam je

neoddeliteľnou prílohou tohto rozhodnutia. Sťažovatelia v 2. rade svojou sťažnosťou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s § 59 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) taktiež namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta konaných 15. novembra 2014.

Zo sťažnosti (sp. zn. Rvp 15539/2014) a zo zápisnice mestskej volebnej komisie o celkovom výsledku volieb konaných 15. novembra 2014, ktorá tvorí prílohu sťažnosti, vyplýva, že pre voľbu primátora mesta bol vytvorený jeden volebný obvod s celkovým počtom oprávnených voličov 4 148, pričom 10 % z tohto celkového počtu oprávnených voličov predstavuje 415 voličov. Vychádzajúc z uvedených údajov, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia v 2. rade spĺňajú požiadavku aktívnej legitímácie na podanie sťažnosti, keďže ich počet (726) presahuje 10 % z celkového počtu oprávnených voličov volebného obvodu ustanovených v § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažnosť sťažovateľov v 2. rade je z hľadiska odôvodnenia v zásade identická so sťažnosťou sťažovateľa v 1. rade, pričom sťažovatelia v 2. rade navrhujú vykonať na preukázanie svojich tvrdení v podstate rovnaké dôkazy, ako navrhuje sťažovateľ v 1. rade.

Sťažovatelia v 2. rade navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Voľby primátora mesta Šaštín-Stráže konané 15. novembra 2014 vyhlasuje za neplatné.“

Ústavný súd sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 15538/2014 a sp. zn. Rvp 15539/2014 uznesením č. k. PL. ÚS 33/2014-13 z 10. decembra 2014 spojil na spoločné konanie a zároveň ich prijal na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v 1. rade doručil ústavnému súdu 9. januára 2015 čestné vyhlásenia obyvateľov mesta s úradne overenými podpismi a správu Okresného riaditeľstva

Policajného zboru Slovenskej republiky v Senici o postúpení vecí týkajúcej sa podozrenia zo spáchania prečinu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť páchatel' v súvislosti s voľbami do orgánov samosprávy mesta, ktoré sa konali 15. novembra 2014.

Z obsahu predložených čestných vyhlásení vyplývajú najmä tieto skutočnosti:

Podľa čestného vyhlásenia [REDAKOVANÉ] sa menovaný s [REDAKOVANÉ] 19. októbra 2014 vzájomne dohodli na finančnej odmene 20 € za „*vybavenie hlasov na kandidáta mesta Šaštín-Stráže*“, ktoré si vypýtal [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] sa 19. októbra 2014 stretol aj s [REDAKOVANÉ], ktorý mu rovnako „*ponúkol hlas na primátora*“ mesta.

Z čestného vyhlásenia [REDAKOVANÉ] vyplýva, že bol 7. novembra 2014 vo večerných hodinách spoločne s [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v pohostinstve [REDAKOVANÉ] v Šaštíne, v ktorom odporca podľa jeho tvrdenia spoločne s [REDAKOVANÉ] „*všetkým objednali po pol deci vodky pre každého, sadli si ku stolu a začali rozprávať o voľbách primátora. Pri tomto nám povedali, že ak ich budeme voliť tak nám každému dovezú jednu veľkú vlečku dreva. Takto nás zaviedli a do dnes nikto z nás drevo nevidel.*“.

[REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom vyhlásení tvrdí, že 14. novembra 2014 dostala od [REDAKOVANÉ] ponuku na odmenu v sume 20 € za to, že bude „*voliť* [REDAKOVANÉ]“, pričom ponúkanú odmenu prijala v rovnaký deň na „*[REDAKOVANÉ] o 15.h*“. Totožné čestné vyhlásenie predložila ústavnému súdu aj [REDAKOVANÉ].

[REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom vyhlásení tvrdí, že sa s [REDAKOVANÉ] stretla 13. novembra 2014 pri bazilike v Šaštíne, pričom od neho prijala 25 € „*za účelom volieb*“.

[REDAKOVANÉ] vo svojom čestnom vyhlásení uvádza, že 4. decembra 2014 „*počula na dvore technických služieb ako [REDAKOVANÉ] zo Šaštína rozprával pracovníkovi tech. služieb..., že mu p. [REDAKOVANÉ] sľúbil, že keď budú voliť on a jeho rodina dostanú ubytovanie a 20 euro za hlas*“.

Na základe výzvy ústavného súdu z 13. januára 2015 sa k sťažnostiam vyjadril odporca v podaní doručenom 23. januára 2015. Odporca v úvodnej časti svojho vyjadrenia spochybňuje sťažnosť sťažovateľov v 2. rade tvrdiac, že „Mnohí z oprávnených voličov, ktorí podpísali plnomocenstvo pre JUDr. Štefana Kseňáka nemali vôbec vedomosť o obsahu ústavnej sťažnosti a o údajných dôvodoch nezákonnosti a neústavnosti volieb primátora mesta Šaštín - Stráže.“. Odporca zároveň ústavnému súdu predložil 52 čestných vyhlásení, z obsahu ktorých vyplýva, že viacerí obyvatelia podpisovali splnomocnenie bez znalosti toho, čo „vlastne dotyčná osoba podpisuje“, pričom „niektorí z podpísaných sťažovateľov tvrdia, že predmetné plnomocenstvá ani nepodpísali“.

K námietke o porušení volebného moratória odporca konkrétne k sťažovateľom v 1. rade uvádzanému podnetu na preskúmanie porušenia volebného moratória, ktorý bol mestskej volebnej komisii doručený 1. októbra 2014, uviedol, že v uvedenom čase nevedol žiadnu volebnú kampaň v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí“), prisvedčil však, že na internetovej stránke FACEBOOK mal zriadenú osobnú stránku, ktorá však nebola otvorená pre verejnosť, pričom zverejnenie osobného rozhodnutia odporcu kandidovať na post primátora mesta nemôže byť vnímané ako porušenie označeného zákona.

Odporca v ďalšej časti svojho vyjadrenia popiera sťažovateľmi namietané kupovanie hlasov a zároveň spochybňuje pravdivosť a vierohodnosť čestného vyhlásenia [REDACTED], [REDACTED]. Odporca popiera aj tvrdenia o kupovaní hlasov, ku ktorému malo dôjsť 7. novembra 2014 v miestnom pohostinstve [REDACTED], ako aj hodnovernosť a pravdivosť čestných vyhlásení [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED].

Odporca označuje za nepravdivé aj tvrdenia sťažovateľov o údajnom poskytnutí finančnej hotovosti a hmotných predmetov za hlasovanie v jeho prospech. V tejto súvislosti uvádza, že 9. novembra 2014 zorganizoval v meste predvolebný míting, súčasťou ktorého bola aj sprievodná akcia «nazvaná „gazdovský dvor“, na ktorej bolo zúčastneným občanom

podávané jedlo a to formou občerstvenia zahrňajúceho aj jaternice, krvavničky, lokše s pečeňou, atď. ... Potraviny, teda väčšie množstvo jaterníc ako sťažovateľ uvádza, neboli do... rodín nikdy zavezené.».

Ako hrubé zavádzanie označuje odporca vo svojom vyjadrení tvrdenie sťažovateľov o tom, že poslanec mestského zastupiteľstva mesta [REDAKOVANÉ] navštívil rodiny označené v sťažnostiach a poskytol im perá „s vysvetlením, že každé pero píše inak a oni si zistia ako volili“, a uvádza, že počas mítingu organizovaného 9. novembra 2014 rozdal „tri perá, ktoré mal pri sebe vo vrecku“, avšak nezištne. Ako nepravdivé podľa odporcu vyznieva aj tvrdenie o údajnom kupovaní hlasov rodiny [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ].

V súvislosti s údajným porušením tajnosti hlasovania odporca poukazuje na skutočnosť, že pani [REDAKOVANÉ] osobne nepozná, pričom zároveň zdôrazňuje, že vo volebných okrskoch 2 a 3 „neexistuje žiadny záznam okrskovej, aniestskej volebnej komisie“.

K údajnému porušeniu volebného moratória agitáciou v blízkosti volebných miestností, ku ktorému sťažovatelia priložili záznam mestskej volebnej komisie z 15. novembra 2014, odporca uvádza, že „Nie je pravdou, že by sa osoby a to p. [REDAKOVANÉ] a p. [REDAKOVANÉ] nachádzali nepretržite pred volebnou miestnosťou okrsku číslo 1... Vozidlo ŠPZ: [REDAKOVANÉ] sa pred volebnou miestnosťou okrsku číslo 1 nachádzalo v čase od 07:00 do cca 9:45 a následne od 13:00 do 17:00 a to vo vzdialenosti cca. 100 metrov. V ostatnom čase sa tieto dve osoby ako aj osobné motorové vozidlo ŠPZ: [REDAKOVANÉ] pred volebnou miestnosťou volebného okrsku číslo 1 nenachádzali. Pani [REDAKOVANÉ] bola prítomná ako pozorovateľka pri sčítavaní hlasov. Zároveň však z obavy o možné ovplyvňovanie priebehu volieb vykonávala občiansku kontrolu spolu s pani [REDAKOVANÉ] pred budovou okrskovej volebnej komisie. Obe sa zdržiavali v zaparkovanom motorovom vozidle, nakoľko v deň konania volieb bolo veľmi chladné a veterné počasie. Uvedené motorové vozidlo sa nachádzalo na mieste vyhradenom na parkovanie, a jeho umiestnením nedošlo k porušeniu pravidiel cestnej premávky, všeobecne záväzných nariadení mesta a právnych predpisov Slovenskej republiky.“.

K tvrdeniu sťažovateľov, podľa ktorého malo dôjsť k porušovaniu slobody volieb primátora mesta tým, že pred volebnými miestnosťami volebných okrskov č. 2 a 3 sa v deň volieb zdržiavali dve osoby ([REDACTED] a [REDACTED]) z volebného tímu odporcu, v ktorých aute mala byť namontovaná kamera nasmerovaná na vchod volebných okrskov č. 2 a 3, odporca vo svojom vyjadrení uvádza, že [REDACTED] bol pozorovateľom vo volebnej miestnosti volebného okrsku č. 2, pričom počas volieb na krátky čas opustil volebnú miestnosť a zdržiaval sa na verejnom priestranstve cca 50 – 70 metrov od budovy volebných okrskov č. 2 a č. 3. Odporca konštatuje, že „Spoločne s ním tam stál aj jeho kamarát pán [REDACTED] a spolu sa vždy krátko pri fajčení cigarety porozprávali. Nie je pravdou, že by tak pán [REDACTED] ako aj pán [REDACTED] ovplyvňovali voličov.“. Odporca ďalej uvádza, že predmetné auto má zabudovanú kameru, ktorá bola jeho súčasťou od výroby, pričom táto je spustená len vtedy, keď je vozidlo naštartované.

Námietka sťažovateľov o údajnom používaní mobilného telefónu vo volebnej miestnosti volebnej okrskovej komisie č. 2 členom miestnej volebnej komisie na účely zháňania voličov je podľa odporcu nepravdivá. Podľa odporcu «Člen okrskovej komisie číslo 2 p. [REDACTED] počas konania volieb nikdy netelefonoval ani neposielal sms s úmyslom ako je napísaný v sťažnostiach... Dňa 15. 11. 2014 boli v mestskej časti Stráže tzv. „hody“ teda slávnosť, pri ktorej sa vždy usporiadajú kultúrne alebo športové akcie a v tento deň bol naplánovaný futbalový zápas medzi Spartak Stráže a Gbely, v čase od 14:00. Vzhľadom k tomu, že pán [REDACTED] ako registrovaný hráč futbalového klubu Spartak Stráže sa v tom čase nemohol tohto futbalového zápasu zúčastniť, nakoľko bol členom okrskovej volebnej komisie pre okrskok číslo 2, mal záujem vedieť ako sa tento zápas vyvíja a preto telefonoval svojej matke [REDACTED] a opýtal sa jej: „či ich nie je málo, či ich je dost“ s tým, že myslel počet hráčov futbalu a nie počet voličov pre mňa, ako uvádzajú sťažovatelia v sťažnostiach. Pán [REDACTED] nemohol vedieť koľko voličov volilo pána [REDACTED], prípadne mňa alebo iných kandidátov. Na neprípustnosť používania mobilného telefónu upozornený nebol. Všetci členovia okrskovej volebnej komisie používali počas priebehu volieb mobilné telefóny. Používanie mobilných telefónov členom okrskových

volebných komisií žiadny zákon nezakazuje. Znovu bola súdu podsunutá zavádzajúca a zároveň nepravdivá informácia.».

V záujme objasnenia tvrdení obsiahnutých v sťažnostiach a vyjadrení odporcu k sťažnostiam ústavný súd prostredníctvom sudcu spravodajcu vykonal 5. februára 2015 na Mestskom úrade v Šaštíne-Strážach výsluchy svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Predvolaný svedok [REDAKOVANÉ], Domky 418, svoju neúčasť na výsluchu ospravedlnil zo zdravotných dôvodov. Ústavný súd vypočul okrem predvolaných svedkov ešte [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

Z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] vyplynulo, že na účel podpory kandidatúry nezávislej kandidátky [REDAKOVANÉ] na funkciu primátorky mesta (zabezpečenia podpisov voličov na petícii, ktorá tvorí súčasť kandidátnej listiny nezávislého kandidáta) oslovil [REDAKOVANÉ] („vajdu“ miestnych obyvateľov rómskeho etnika), ktorý mu údajne prisľúbil „hlasy“ za odmenu 20 €. Svedok si takýmto spôsobom zaistil hlasy aj od [REDAKOVANÉ], ktorý si za to vypýtal 25 €. Svedok ďalej uviedol, že od [REDAKOVANÉ] počul o údajnom kupovaní hlasov pre odporcu [REDAKOVANÉ] a že bol priamym svedkom kupovania hlasov v miestnom pohostinstve [REDAKOVANÉ].

Svedok [REDAKOVANÉ] potvrdil, že [REDAKOVANÉ] bol v časti mesta obývanej prevažne osobami rómskeho etnika na účely podpory kandidatúry [REDAKOVANÉ], a tiež to, že prijal 10 € od kamaráta [REDAKOVANÉ] kamaráta pána [REDAKOVANÉ] „na pivo“, aby „volil“ pani [REDAKOVANÉ].

Svedkyňa [REDAKOVANÉ] (zamestnankyňa advokátky [REDAKOVANÉ]), členka okrskovej volebnej komisie č. 1, potvrdila, že pred budovou, kde sídlila volebná komisia, sa nachádzalo auto, nevedela však s určitosťou uviesť, ktoré osoby sa v ňom nachádzali.

Svedok [REDACTED], [REDACTED], potvrdil, že v deň odovzdávania kandidátnych listín pre voľbu primátora mesta ponúkol finančnú odmenu 20 € pánovi [REDACTED] za to, aby získal podpisy na petíciu pre kandidatúru pani [REDACTED], a neskôr, aby ju volil vo voľbách. Túto finančnú odmenu zaplatil [REDACTED].

Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že po vykonaní volebného aktu pri odchode z volebnej miestnosti v prítomnosti svojich rodinných príslušníkov povedala, že „volila za primátora mesta kandidáta pod č. 6“.

Svedok [REDACTED] potvrdil obsah ním predloženého čestného vyhlásenia, v ktorom uviedol, že asi dva týždne pred voľbami sedel v miestnom pohostinstve [REDACTED] so svojimi kamarátmi, keď prišiel odporca spoločne s [REDACTED] a kúpili svedkovi a jeho kamarátom „po poldecáku vodky“ a zároveň im aj prisľúbili drevo.

Svedkyňa [REDACTED] potvrdila obsah svojho čestného vyhlásenia, keď uviedla, že spoločne so [REDACTED] od [REDACTED] získali finančnú odmenu 20 € za hlas, ktorý vo voľbách na primátora mesta odovzdajú odporcovi, nevedela si však presne spomenúť, kedy k týmto skutočnostiam došlo. Svedkyňa uviedla, že ponuku od [REDACTED] dostala pred miestnym pohostinstvom, pričom k samotnému odovzdaniu peňazí malo dôjsť „na [REDACTED]“.

Svedok [REDACTED], ktorý kandidoval vo voľbách za poslanca Mestského zastupiteľstva mesta Šaštín-Stráže (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“), potvrdil, že pomáhal odporcovi s volebnou kampaňou. Svedok poprel, že by poznal [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], a súčasne oznámil, že v tejto súvislosti podal na nich 19. januára 2015 trestné oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu krivého obvinenia podľa § 345 Trestného zákona. Údajné kupovanie hlasov v miestnom pohostinstve [REDACTED] 7. novembra 2014 poprel, rovnako ako údajné kupovanie hlasov od [REDACTED]. Svedok však nepoprel, že [REDACTED] podpisoval petíciu, ktorá bola súčasťou jeho kandidatúry nezávislého kandidáta vo voľbách na poslanca mestského

zastupiteľstva, ako aj petíciu, ktorá bola súčasťou kandidatúry odporcu ako nezávislého kandidáta.

Svedok [REDAKOVANÉ] nepotvrdil údajné kupovanie hlasov v miestnom pohostinstve [REDAKOVANÉ] 7. novembra 2014, ktorého majiteľkou je jeho manželka. Potvrdil však krátku prítomnosť [REDAKOVANÉ] a odporcu v inkriminovaný deň, a to na účely prípravy akcie, ktorá sa mala konať na ďalší deň v rámci volebnej kampane.

Svedkyňa [REDAKOVANÉ], členka mestskej volebnej komisie, uviedla, že v deň volieb pani [REDAKOVANÉ] okolo 11.30 h oznámila, že pani [REDAKOVANÉ] ovplyvňuje voličov pred budovou, v ktorej sídli okrsková volebná komisia č. 1, aby volili kandidáta č. 6. Svedkyňa oznámila, že v deň volieb boli aj s ďalšími dvomi členkami volebnej komisie okolo 9.00 h ráno pred touto budovou, pričom nič podozrivé si nevšimli. O oznámení sa spísal záznam, ktorý sa ďalej neriešil. Svedkyňa ďalej uviedla, že má vedomosť o anonyme, obsahom ktorého bolo údajné porušovanie pravidiel volebnej kampane, a zdôraznila, že o tomto anonyme sa spísal záznam, pričom „záver bol taký, že odporca môže kandidovať“. Svedkyňa potvrdila prítomnosť [REDAKOVANÉ] v aute pred budovou, kde sídlila okrsková volebná komisia č. 1, nič zvláštne si však s touto skutočnosťou nespájala.

Svedkyňa [REDAKOVANÉ], členka okrskovej volebnej komisie č. 2, nepotvrdila napomínanie ďalšieho člena komisie pána [REDAKOVANÉ] v súvislosti s používaním mobilného telefónu počas hlasovania predsedníčkou tejto komisie. Poukázala však na skutočnosť, že niektorí voliči sa počas volieb pýtali pána [REDAKOVANÉ] na volebnú účasť.

Z výpovede predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 3 [REDAKOVANÉ] vyplýva, že sama nebola priamym svedkom, že by pred budovou, kde sídlila príslušná komisia, stálo zaparkované auto, táto skutočnosť sa jej stála známou až z informácií „zamestnanca auta, ktorý zabezpečoval počas volieb dopravu pre členov komisie“.

K vyjadreniu odporcu zaujali stanovisko sťažovatelia v podaní doručenom ústavnému súdu 4. februára 2015, v ktorom uvádzajú predovšetkým okolnosti súvisiace

s predkladaním splnomocnení niektorými obyvateľmi mesta pri spisovaní sťažnosti 726 oprávnených voličov vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora mesta. V podaní doručenom ústavnému súdu 10. februára 2015 sťažovatelia požiadali o doplnenie dokazovania výsluchom ďalších svedkov. Dňa 18. februára 2015 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie odporcu k dôkazom vykonaným ústavným súdom výsluchom svedkov 5. februára 2015.

II.

Všeobecné východiská pre rozhodovanie volebných sťažností

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou

zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže a) vyhlásiť voľby za neplatné, b) zrušiť napadnutý výsledok volieb, c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak

na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že k tomu, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti a vyhlásil napadnuté voľby za neplatné, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, resp. zákonov, ktoré s nimi bezprostredne súvisia, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta, a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona (v tomto prípade podľa § 45 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03). Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne

doplňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd preskúmal námietky sťažovateľov formulované vo volebných sťažnostiach.

III.

Preskúmanie námietok sťažovateľov

Vychádzajúc z argumentácie uvedenej v sťažnostiach, možno námietky sťažovateľov rozdeliť do troch skupín

- námietky smerujúce proti kupovaniu hlasov,
- námietky proti porušovaniu tajnosti hlasovania,
- námietky proti porušovaniu volebného moratória.

II.1 K námietke kupovania hlasov

Sťažovatelia namietajú, že v súvislosti s voľbami na primátora mesta Šaštín-Stráže došlo k tzv. kupovaniu hlasov, ktoré majú preukázať svedecké výpovede obyvateľov mesta. V súvislosti s touto skupinou námietok ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej kvalifikuje poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách ako protiústavné, keďže účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech. Tzv. kupovanie hlasov voličov považuje ústavný súd za takú aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 6/06).

Zo svedeckých výpovedí svedkov [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] vyplynuli skutočnosti spôsobilé preukázať „kupovanie“ podpory kandidatúry nezávislej

kandidátky [REDACTED] na post primátorky mesta (zbieranie podpisov na petíciu, ktorá tvorí súčasť kandidatúry nezávislého kandidáta, pozn.). Navrhovanie kandidátov na volené funkcie v samospráve obcí, teda aj primátora mesta, upravené v šiestej časti zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí tvorí integrálnu súčasť volebného procesu. Toto štádium volebného procesu, ktorého výsledkom je rozhodnutie príslušnej miestnej volebnej komisie o registrácii, resp. nezaregistrovaní navrhnutého kandidáta, je preskúmateľné príslušným všeobecným súdom v konaní podľa § 250zd Občianskeho súdneho poriadku. Ide teda o štádium volebného procesu, ktorého súdny prieskum primárne nepatrí do právomoci ústavného súdu. Navyše, sťažnosti v tejto časti nesmerujú proti odporcovi (zvolenému primátorovi mesta), ktorého sťažovatelia označili ako účastníka konania, ale proti inej kandidátke na primátorku mesta, a to proti [REDACTED], ktorá získala vo voľbách na primátora mesta konaných 15. novembra 2014 spolu len 9 platných hlasov.

Za uvedených okolností nemohol ústavný súd pripísať tejto námietke sťažovateľov významnejšiu právnu relevanciu predovšetkým s ohľadom na celkový počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu primátora mesta (2 213) a počet hlasov odovzdaných pre kandidátku č. 1 (9 hlasov), u ktorej výpovede vypočutých viacerých svedkov naznačujú, že jej kandidatúre bola poskytnutá podpora za protihodnotu.

Na preukázanie tvrdení o kupovaní hlasov sťažovatelia predložili čestné vyhlásenia [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej aj „označené čestné vyhlásenia“), ktorá navyše podstatný obsah svojho vyhlásenia potvrdila aj vo svojej svedeckej výpovedi. Z výpovede [REDACTED] (rovnako ako z jeho čestného vyhlásenia) vyplynuli len všeobecne formulované tvrdenia o tom, že skutočnosti vyplývajúce z označených čestných vyhlásení sú nepravdivé a že osoby, ktoré ich predložili, osobne nepozná a nikdy sa s nimi nestretol. Aj keď v trestných oznámeniach [REDACTED] [REDACTED] z 19. januára 2015 (pozri už uvedené), ktorých fotokópie predložil ústavnému súdu, sa uvádzajú aj konkrétne okolnosti týkajúce sa údajného kupovania hlasov, predovšetkým k jeho alibi („V čase o 15.00 som bol pripojený na internet, pozeral som kurzové stávky na hokejové a futbalové zápasy. Túto skutočnosť preukazujem históriou

z PC. “), tieto podľa názoru ústavného súdu nevyvracajú výpoveď [REDAKOVANÉ], ktorú aj pri určitých pochybnostiach o hodnovernosti označenej svedkyne nemožno *prima facie* označiť za nepravdivú.

Sťažovatelia ďalej tvrdili, že odporca a [REDAKOVANÉ] 7. novembra 2014 v miestnom pohostinstve [REDAKOVANÉ] prisľubili niekoľkým občanom materiálnu odmenu za odovzdanie hlasu v prospech odporcu. Tieto tvrdenia sťažovateľov na jednej strane, aj keď v nepatrnom rozsahu („*poldecáky vodky a prisľub dreva*“), potvrdzuje svedecká výpoveď [REDAKOVANÉ] a na druhej strane ich spochybňuje svedecká výpoveď [REDAKOVANÉ].

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

V súvislosti s posudzovaním tejto námietky sťažovateľov ústavný súd vzal do úvahy svoju doterajšiu judikatúru (m. m. PL. ÚS 6/06), v ktorej na jednej strane uvádza, že zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí neustanovuje explicitne zákaz nekalých praktík vo volebnej kampani, ale na druhej strane zároveň zdôrazňuje, že z čl. 30 a čl. 31 ústavy, z § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí, nepriamo z § 336a Trestného zákona (trestný čin volebnej korupcie) a z judikatúry ústavného súdu možno odvodiť istý minimálny, minimalistický, štandard férovosti volebnej kampane, ktorého rešpektovanie je žiaduce primerane zohľadňovať pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach.

Bez potreby prehodnocovať doterajšiu judikatúru ústavný súd nad jej rámec podčiarkuje, že nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane musí vyvolať právne dôsledky, a v konkretizácii na vec sťažovateľov ďalej uvádza, že rôznorodé predvolebné sľuby či verejné prisľuby kandidátov, resp. kandidujúcich subjektov, vrátane sľubov

s majetkovým obsahom tvoria pri priamej komunikácii kandidátov na volené funkcie (resp. ich zástupcov) s voličmi štandardnú súčasť volebnej kampane. Predvolebné sľuby a verejne deklarované prísľuby kandidátov na volené funkcie s majetkovým obsahom ale ústavný súd nemôže považovať automaticky za neprípustné formy volebnej agitácie, či dokonca prejavy volebnej korupcie o to viac, že kvalifikácia tohto typu konania patrí do sféry pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní, resp. všeobecných súdov. Za týchto okolností je dôležité, aby ústavný súd posudzoval obdobné námietky sťažovateľov pri rozhodovaní o volebných sťažnostiach s primeranou mierou zdržanlivosti, a to o to viac, že izolovaný verejný prísľub spravidla sám osebe nie je spôsobilý bezprostredne a priamo ovplyvniť rozhodovanie voličov. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už viackrát pri posudzovaní námietok sťažovateľov smerujúcich proti porušovaniu pravidiel volebnej kampane zdôraznil, že nemožno podceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča prostredníctvom neférových praktík by totiž podľa názoru ústavného súdu mohol byť spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle a zakladať tak volebnú vadu, ktorej dôsledkom by mohlo byť aj zrušenie výsledku volieb (m. m. PL. ÚS 78/2011).

Sumarizujúc svoje zistenia, ústavný súd konštatuje, že námietka sťažovateľov založená na tvrdení o kupovaní hlasov prísľubom majetkového prospechu odporcom nebola ani v nepatrnom rozsahu hodnoverne preukázaná, a preto je nespôsobilá na to, aby na jej základe rozhodol o zrušení napadnutého výsledku volieb primátora mesta.

2. K námietke porušovania tajnosti hlasovania

Podľa § 29 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí vo volebných miestnostiach sú na úpravu hlasovacích lístkov určené osobitné priestory oddelené tak, aby bola zaručená tajnosť hlasovania. Počet týchto priestorov určí obec s prihliadnutím na počet voličov vo volebnom okrsku. V priestoroch nesmie byť nikto prítomný súčasne s voličom, a to ani člen okrskovej volebnej komisie.

V súlade s § 32 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre telesnú vadu alebo preto, že nemôže čítať alebo písať, má

právo vziať so sebou do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov iného voliča, aby za neho hlasovací lístok podľa jeho pokynov upravil a vložil do obálky.

V súlade s § 31 ods. 5 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volič hlasuje tak, že po opustení priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov vloží obálku do volebnej schránky. Voličovi, ktorý sa neodobral do tohto priestoru, komisia hlasovanie neumožní.

Jedným z ústavou zakotvených princípov základného práva občanov zúčastňovať sa na správe verejných vecí slobodnou voľbou svojich zástupcov (čl. 30 ods. 1 ústavy) je výkon tohto práva tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy), ktorému možno priznať povahu ústavného princípu. Zmyslom a účelom tohto ústavného princípu je zabezpečenie slobodného uplatnenia vôle voliča pri výkone jeho volebného práva. Vo svojej podstate predstavuje neopomenuteľný predpoklad legitimacy moci v demokratickom ústavnom systéme, ktorá má byť založená na slobodnom rozhodnutí voličov.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu možno tiež vyvodiť, že medzi ovplyvňovaním volebných rozhodnutí voličov spôsobených porušením tajnosti hlasovania a princípom slobodných volieb môže za konkrétnych okolností existovať priama príčinná súvislosť. K princípu slobodných volieb vo svojej judikatúre uvádza, že ho treba vykladať materiálne, a nie iba formálne. O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiaden nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu (PL. ÚS 100/07).

Vo vzťahu k námietke sťažovateľov, že [REDAKOVANÉ] porušila tajnosť hlasovania tým, že priamo vo volebnej miestnosti „navádzala voličov, aby krížkovali č. 6“, ústavný súd konštatuje, že výpovede svedkov nepreukázali, že by k takémuto konaniu

došlo. Pokiaľ by sa aj jednoznačne preukázalo, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] po volebnom akte vo volebnej miestnosti svojim rodinným príslušníkom oznámila, koho volila, nešlo by o volebnú vadu takej intenzity, ktorá by mohla spochybniť výsledok volieb primátora mesta.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd, vychádzajúc z konkrétnych okolností, za akých „došlo k oznámeniu [REDAKOVANÉ] koho volila“, dospel k záveru, že táto námietka sťažovateľa v 1. rade je nedôvodná. Dokazovaním sa totiž nepreukázalo, že by sa [REDAKOVANÉ] dopustila takých aktivít, ktoré by mohli byť kvalifikované ako nátlak na voličov, resp. ich obmedzovanie pri slobodnom rozhodovaní sa vo voľbách primátora mesta.

3. K porušovaniu volebného moratória

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 11 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Podľa § 30 ods. 12 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí zverejňovať výsledky predvolebných prieskumov verejnej mienky možno najneskôr do siedmeho dňa pred dňom volieb.

Podľa § 30 ods. 13 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí členovia volebných komisií a pracovníci odborných útvarov nesmú poskytovať informácie o priebehu a čiastkových výsledkoch volieb, a to až do podpísania zápisnice o výsledku hlasovania.

Podľa § 30 ods. 14 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí počas volieb je zakázané zverejňovať výsledky volebných prieskumov.

Z legálnej definície volebnej kampane obsiahnutej v citovanom § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí možno vyvodiť, že jej podstata spočíva v „aktivite“, t. j. v činorodej iniciatíve buď politickej strany, alebo nezávislého kandidáta, príp. iných subjektov zúčastňujúcich sa na volebnom procese, ktorá je zameraná na aktívne šírenie, zverejňovanie, resp. propagovanie či už kandidujúcej politickej strany ako takej, alebo jej kandidáta, príp. nezávislého kandidáta, spôsobom slúžiacim na jej (jeho) podporu a prospech. Účelom takejto aktivity je aktívne ovplyvňovať formovanie názoru voličov na volieb sa zúčastňujúcich kandidátov na volené funkcie, ktorá by sa mala premietnuť do odovzdania voličského hlasu v prospech toho-ktorého kandidáta, resp. politickej strany (koalície). Volebná kampaň teda spočíva v aktívnom sprístupňovaní informácií o kandidátovi alebo politickej strane do dispozičnej sféry voliča s cieľom ovplyvniť jeho voľbu, pričom v súvislosti s porušovaním volebného moratória nie je podstatné, kedy mal volič subjektívne možnosť oboznámiť sa s danou informáciou, ale kedy sa táto informácia objektívne dostala do zorného poľa jeho záujmu. (m. m. PL. ÚS 15/2013, pozri tiež PL. ÚS 12/2011).

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež uvádza, že zákaz volebnej kampane podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí predstavuje zásah zákonodarcu do slobody prejavu a práva na informácie (čl. 26 ods. 1 ústavy). Ustanovením zákazu podľa

§ 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí sa nastoľuje rovnováha záujmov medzi osobami uplatňujúcimi právo podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a subjektmi práv podľa čl. 26 ods. 1 ústavy. Predmetom obmedzení v čase volebného moratória nie je akékoľvek správanie, ktorým sa uskutočňuje sloboda prejavu alebo právo na informácie, ale iba rozširovanie informácií súvisiacich s voľbami, a to len vtedy, ak obsahom prejavu je informácia natoľko závažná, že je v čase bezprostredne pred voľbami zjavne spôsobilá vyvolať zmenu rozhodnutia voličov odovzdať svoj hlas v prospech určitého kandidáta (m. m. PL. ÚS 3/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 40/2011). Ústavný súd v súvislosti s už uvedeným zároveň pripomína, že zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí počas volebného moratória explicitne nezakazuje všetky formy volebnej agitácie, ale len tie, ktoré sú subsumovateľné pod už citované ustanovenia § 30 ods. 11 až 14 tohto zákona (PL. ÚS 63/2014).

Sťažovatelia namietajú, že k porušovaniu volebného moratória dochádzalo vo volebný deň v priestoroch pred budovou, kde sídlila okrsková volebná komisia č. 1, ako aj pred budovou, v ktorej sídlili okrskové volebné komisie č. 2 a č. 3.

Pri preskúvaní tejto námietky sťažovateľov ústavný súd zistil, že v úradnom zázname Obvodného oddelenia Policajného zboru Šaštín-Stráže (ďalej len „obvodné oddelenie“) z 15. novembra 2014 spísanom v súvislosti s oznámením [REDAKOVANÉ], že [REDAKOVANÉ] sa pri okrskovej volebnej miestnosti č. 1 nachádza osobné motorové vozidlo, v ktorom sú dve osoby ([REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]), sa uvádza, že toto oznámenie bolo v krátkom čase preverené hliadkou, ktorá však nezistila žiadne protiprávne konanie. Z úradného záznamu obvodného oddelenia takisto vyplýva, že asi 70 metrov od Mestského úradu v Šaštíne-Strážach [REDAKOVANÉ] stálo zaparkované motorové vozidlo, vedľa ktorého stál [REDAKOVANÉ], pričom ani na tomto mieste nebolo hliadkou zistené protiprávne konanie.

Aj keď vzhľadom na pracovnoprávny vzťah členky okrskovej volebnej komisie č. 1 [REDAKOVANÉ] k [REDAKOVANÉ] možno spochybnit' hodnotnosť jej svedeckej výpovede týkajúcej sa (ne)prítomnosti [REDAKOVANÉ] v priestore pred budovou,

v ktorej sídlila táto volebná komisia, je dôležité vnímať a posudzovať námietku sťažovateľov týkajúcu sa volebnej agitácie v čase volebného moratória materiálne, teda predovšetkým z hľadiska toho, či správaním [REDACTED] a [REDACTED] mohlo reálne dôjsť k porušeniu príslušných ustanovení zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí, prípadne niektorého z princípov volebného práva, predovšetkým slobody rozhodovania.

Materiálne chápanie je pritom nevyhnutné vzťahnúť aj na námietku porušovania slobody volieb tým, že pred budovou, kde sídlili okrskové volebné komisie č. 2 a č. 3, „sa zdržiavali osoby z volebného tímu [REDACTED] a to p. [REDACTED] a p. [REDACTED]. Pán [REDACTED] mal auto značky Mercedes..., v ktorom bola umiestnená kamera“.

Svedeckými výpoveďami členky mestskej volebnej komisie [REDACTED] a predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 3 [REDACTED] sa tvrdenia sťažovateľov o volebnej agitácii v čase volebného moratória a údajnom porušovaní slobody rozhodovania nepotvrdili. Zápisnice o výsledku volieb na primátora mesta všetkých troch okrskových volebných komisií boli riadne podpísané všetkými členmi a ich súčasťou nie sú žiadne záznamy o prípadnom narúšaní priebehu volieb. V konečnom dôsledku sa tieto závery zhodujú aj so zisteniami vyplývajúcimi z úradného záznamu hliadky obvodného oddelenia z 15. novembra 2014, ktorá na inkriminovaných miestach nezistila žiadne protiprávne konania.

Na základe uvedeného ústavný súd, vychádzajúc z úradného záznamu obvodného oddelenia, výpovedí svedkov a zo zápisníc o výsledku volieb na primátora mesta okrskových volebných komisií, dospel k záveru, že táto námietka sťažovateľov je neodôvodnená. Dokazovaním sa totiž nepreukázalo, že by sa osoby nachádzajúce sa pred budovami, v ktorých sídlili okrskové volebné komisie, dopustili takých aktivít, ktoré by mohli byť kvalifikované ako porušujúce pravidlá volebnej agitácie a volebného moratória, prípadne predstavovali nátlak na voličov, resp. obmedzovali voličov pri slobodnom rozhodovaní sa vo voľbách primátora mesta.

Ústavný súd už len pre úplnosť vo vzťahu k námietke porušovania volebného moratória odporcom prostredníctvom internetovej stránky Facebook poukazuje na právne názory vyslovené v iných svojich rozhodnutiach, podľa ktorých z povahy sociálnej siete Facebook ako rozsiahleho komunikačného webového systému, ktorý je primárne prostriedkom sociálnej komunikácie, a nie prostriedkom pravidelného informovania verejnosti, vyplýva, že túto sociálnu sieť nemožno považovať za hromadný informačný prostriedok, na ktorý by sa vzťahoval zákaz ustanovený v § 30 ods. 11 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí (napr. PL. ÚS 25/2015). Ústavný súd pripomína, že v zásade obdobný záver už formuloval vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 42/2011, keď uviedol, že prístup verejnosti na sociálnu sieť Facebook je viazaný na registráciu prostredníctvom e-mailu s uvedením mena a hesla, t. j. je určitým spôsobom obmedzený, a preto nemožno informácie uverejnené na sociálnej sieti Facebook považovať za také, ktoré by práve vzhľadom na podmienky prístupu na túto sieť dosahovali rozsahom svojho rozšírenia medzi verejnosťou intenzitu porušenia § 30 ods. 11 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí.

IV.

Záver

Zo sťažností sťažovateľov a vyjadrenia odporcu k nim, ako aj z inej listinnej dokumentácie predloženej ústavnému súdu účastníkmi konania (najmä čestné vyhlásenia obyvateľov mesta) vyplýva, že medzi sťažovateľom v 1. rade a odporcom v období pred voľbami primátora mesta prebiehal a aj v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnostiach ešte prebieha ostrý politický zápas, ktorý vyústil do sformovania dvoch proti sebe stojacich skupín obyvateľov mesta, ktoré v tomto politickom zápase používajú prostriedky, ktoré sú na hrane zákona, pričom nemožno vylúčiť vo vzťahu k niektorým jeho aktérom ani uplatnenie trestnoprávnej zodpovednosti. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nie je orgánom činným v trestnom konaní, a preto ani nemôže v konaní o volebných sťažnostiach nahrádzať činnosť týchto orgánov. Úlohou ústavného súdu je zistiť, či v priebehu volieb, resp. v období bezprostredne predchádzajúcom voľbám došlo k takým protiprávnym, resp. iným nekalým (neakceptovateľným) konaniam či aktivitám účastníkov toho konania a tiež

d'alších aktérov volebného procesu, ktoré by mali takú intenzitu, že by boli spôsobilé reálne spochybniť vyhlásený výsledok volieb.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd, sumarizujúc svoje skutkové zistenia, konštatuje, že pri voľbách primátora mesta Šaštín-Stráže konaných 15. novembra 2014 nezistil také volebné vady, ktoré by zakladali relevantné dôvody na to, aby uplatnil svoju právomoc vyhlásiť tieto voľby za neplatné, a to zvlášť pri zohľadnení pomerne výrazného rozdielu v počte platne odovzdaných hlasov sťažovateľovi v 1. rade a odporcovi (rozdiel 159 hlasov v prospech odporcu). Ústavný súd preto podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde rozhodol o sťažnostiach sťažovateľov tak, že ich zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2015